

Najpomembnejše je sporočilo

V širšem obsegu naj bi prvič proslavili Trubarjevo 400-letnico rojstva leta 1908, vendar je prišlo do odkritja spomenika šele dve leti kasneje, brez slovesnosti. Ob 350-letnici smrti (1936) je policijska oblast prepovedala položiti venec s slovensko trobojnico pred spomenik. Šele leta 1951 je prišlo do prave slovesnosti ob jubileju slovenske knjige.

— Zakaj?

»Razumljivo je, da katoliška cerkev ni mogla sprejeti Trubarjevih nazorov, ker je pač izrazil protestant in deloma tudi cvingljan, kar pa je v nasprotju s katoliško vero. Kot vam je znano, je protireformacija sežigala protestantske knjige, izkopavala trupla protestantov: jih metala v reke... To je pač princip vsake oblasti, ki temelji na dogmatičnosti. In za katoliško cerkev v 16. stoletju je to še posebej znano in izrazito. Šele v 19. stoletju so začeli poudarjati Trubarjev pomen, seveda zaradi nacionalnega gibanja, do prave veljave pa je prišel nekje na prelomu stoletja.«

— Letos poteka 400-letnica Trubarjeve smrti. Ali je bil to povod za pisanje scenarija? Morda kaj drugega?

»Zanj sem se odločil po ponudbi dramaturškega oddelka ljubljanske televizije, naj napišem scenarij za televizijsko igrano o Trubarju. Nekaj časa sem okleval, ker pač včasih dvomim v televizijski in filmski medij. Mislim, da so mi to ponudili predvsem zato, ker se jim je zdelo, da sem že pisec nekega zgodovinskega romana Galjot in zgodovinske drame Disident Arnož in njegovi. V bistvu pa ta dva teksta nista zgodovinska, ampak sodobna. Sprva sem okleval. Pozneje sem se dokončno odločil tudi zato, ker sem v gradivu odkril neko življenjsko protestantsko usodo, ki je zanimiva tudi za današnjega človeka. Se pravi, da je bil bistveni razlog moje odločitve — odkritje možnosti za literarni tekst, za pomembno človeško dramo.

Upam, da bo nekaj zaželenih jubilejnih poudarkov tudi prišlo samih od sebe skozi igrano. Naj pridejo, ni pa bil to moj osrednji in glavni namen.«

— Ste pisec scenarija. Kaj to pomeni?

»Pisanje scenarija zahteva neko posebno tehniko, ki jo je potrebno obvladati. Kljub temu je na neki način določeno (teoretična obdelava je zelo obsežna), predvsem upoštevanje pogovor s samim seboj, ki je edino resnično vodilo. Seveda pa je potrebno upoštevati najnujnejše. Scenarist ne predloži režiserju in igralcem samo dialogov, ampak tudi načine obnašanja posameznikov, n.p. treba je zapisati — kaj se govori na levi, kaj na desni strani... Sem dovolj razumljiv?

Sicer pa se mi ne zdi, da je scenarij nekaj, kar je od literat re odmaknjeno. Pomembnejše je sporočilo kot tehnologija. Približno dve leti kontinuiranega dela je zahteval ta tekst. Potrebno je bilo stvari poenostaviti, popreprostiti. In pogosto se dogaja, da prav do najenostavnejših rešitev prideš po najdaljši poti.«

— Kako je bilo z viri?

»Ponavadi je tako, da dajo v kakšni veliki filmski produkciji, ko se odločijo za pripravo projekta, scenaristu v pomoč ekipo strokovnjakov. Jaz pa sem »cukal« za rokav različne zgodovinarje, poznavalce, teologe, nekaj stvari pa sem si moral tudi sam pojasniti.«

— Ali je bil Trubar prvi, ki nas je imenoval Slovence?

»To je točno in v celi vrsti pisem, predgovorov je zelo natančno označil jezikovne meje slovenskega ozemlja. H Kranjcem, Korošcem, Istrijanom... je priševal tudi Kajkavce. Bezjake jih imenuje. Zanimivo je, da se je to zgodilo v 16. stoletju, ko začenja ugašati nacionalna zavest, ki jo je postavila Karantanija. In Trubar je prišel v pravi trenutek, da jo je lahko s pomočjo jezika in protestantske vere obudil v naslednje stoletje. In to se mi zdi izredno pomembno.

Nemški, pa tudi ostali protestantski pisci nadvse cenijo Trubarja. Zelo zanimiva je razprava Theodorja Elzeja o Trubarju kot človeku...

Kako zelo ga cenijo tuji, predvsem pa nemški poznavalci, se je pokazalo takoj po smrti. Kasneje je sicer utonil v pozabo, v zadnjem času pa se Trubar ne obuja samo kot spomin, ampak je postal predmet resnih raziskovalcev. Tako bo n.p. letos oktobra v Tübingenu potekal simpozij o Trubarju, na katerem bodo sodelovali tudi slovenski znanstveniki. Še več pa jih bo iz Nemčije, kar pomeni, da se prikazuje njegov pomen tudi v znanstveni luči. Še posebno so zanimivi odtenki njegovih teoloških misli, ki niso izključno luteranske.«

— Trubar je prestopil meje slovenstva, v svoji gorečnosti se je trudil tudi za razmah hrvaške protestantske književnosti.

»Nekateri menijo, da je bila v ozadju te ambicije velika ideja in sicer o tem, da bi s posredovanjem protestantskih knjig na slovanski jug in z jezikom, ki so ga takrat govorili tudi na dvoru v Carigradu, zlasti mohamedance spreobrnil k pravi veri. S tem pa bi odvrnil turško nevarnost, prihajajočo zlasti iz Bosne z oddelki, ki so vdiral na slovensko ozemlje. Seveda je bila ta ideja, če je v tem smislu sploh obstajala, utopična. Precej pa je opravil tudi za hrvaško knjigo preko Ungnadove biblijske družbe, katere ravnatelj je bil nekaj časa.«

— Kje se ob Trubarju — človeku najraje ustavite?

»Njegov značaj se dobro zrcali v pismih. V ospredju je njegova protestantska drža, ki je neprestano uporna, bojevit, po drugi strani pa neka neverjetna vztrajnost, delavnost. Bil pa je tudi izjemno spreten diplomat, na to nam kaže njegova korespondenca z evropskimi dvori. Ne samo da je bil trmast, bojevit, vztrajen, ampak tudi dober in iznajdljiv organizator. Svoje premoženje je n.p. dvakrat v celoti izgubil, pa si je vedno znova krepko opomogel.

Tako si je pred koncem življenja zgradil še hišo v Tübingenu. To je redkost pri ustvarjalcih. Trubar je tudi ustvarjalec, vsaj v svojih prevajalskih tekstih. Iznašel je veliko novih stilističnih in jezikovnih možnosti slovenskega jezika.«

— Česa bi se lahko oprijeli iz njegove zapuščine in ohranjali v ta naš čas?

»Kakor sem že povedal — predvsem protestantsko držo. Seveda jo je potrebno razumeti v prenesenem pomenu, ne pa v izključno religioznem.«

Janja Škapin-Krhljak
OŠ H. F. Bukovca
Medvode-Preska

Na osnovi Pravilnika o podeljevanju priznanj, sprejetega dne 8. 2. 1983

razpisuje

Občinski odbor ZZZ NOV Ljubljana-Siška kriterije za podelitev občinskih priznanj ZZZ NOV Ljubljana-Siška, ki jih podeli vsako leto. Priznanja bo podelil občinski odbor na programski skupščini ZZZ NOV Ljubljana-Siška v letu 1987.

I. KRITERIJI ZA PODELJEVANJE PRIZNANJ POSAMEZNIKOM

a) članom ZZZ NOV se priznanja podeljujejo:

- za revolucionarno delo pred in med vojno,
- za dolgoletno aktivno, požrtvovalno in uspešno delo v organizaciji ZZZ NOV,
- za utrjevanje in razvijanje bratstva in enotnosti v družbenopolitičnih organizacijah, krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela,
- za aktivno sodelovanje pri razvijanju in utrjevanju samoupravnih socialističnih odnosov in delegatskega sistema na vseh področjih, kjer posameznik deluje,
- za aktivno in uspešno delo v drugih družbenopolitičnih organizacijah in drugih organizacijah, v katerih je vidno njegovo delo in vpliv pri širjenju in utrjevanju revolucionarnih in borbenih tradicij NOB,
- za dosleden boj proti vsem pojavom in težnjam, ki so v nasprotju z našo družbenopolitično ureditvijo, ne glede na to, kje se pojavljajo,
- za aktivno, uspešno in požrtvovalno delo v občinski organizaciji ZZZ NOV, v kateri vidno izstopa z ustvarjalnimi predlogi in stališči do programa dela in njegove realizacije, kakor tudi pri reševanju socialno-ekonomskih problemov borcev NOV, družin padlih borcev in vojaških vojni invalidov,
- za tovariške odnose in pomoč ostarelim in bolnim članom ZZZ NOV.

b) posameznikom, ne glede na to, ali so člani ZZZ NOV ali ne:

- za dosežke na zgodovinskem, leposlovnem, kulturnem, umetniškem, znanstvenem ali drugih področjih (vzgoja in izobraževanje, splošni ljudski odpor, teritorialna obramba, družbena samozaščita itd.), ki s svojimi stvaritvami oziroma delom ohranjajo in razvijajo etične vrednote naše revolucije in jih s tem prenašajo na mlade generacije.

II. PRIZNANJE SE PODELJUJE ZDRUŽENJU BORCEV NOV

— za dolgoletno uspešno delo združenja na vseh področjih njegove dejavnosti, za dosledno izvajanje programa dela in statutarjih določil in za uspešno sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v krajevni skupnosti oziroma v občini,

— za spodbujanje in predlaganje konkretnih ukrepov za uspešno reševanje socialno-ekonomskih problemov borcev, vojaških vojni invalidov in družin padlih borcev NOV ter za konkretno nego in skrb za bolne in ostarele borce v krajevnih skupnostih,

— za izredno aktivnost na področju razvijanja revolucionarnih tradicij NOB (po šolah, v krajevnih organizacijah ZSMS, pionirskih organizacijah, tabornikih, teritorialni obrambi in drugod), za zbiranje, pisanje in objavljanje zgodovinskega gradiva na tematiko NOB,

— za sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v krajevni skupnosti pri razvijanju samoupravnih socialističnih odnosov, delegatskega sistema, tovariških humanih odnosov ter solidarnosti s konkretnimi stališči oziroma predlogi,

— za prizadevanje in čim aktivnejšo družbeno samozaščito.

Predlog za podelitev priznanja mora vsebovati, poleg podatkov o kandidatu, tudi izčrpnejšo obrazložitev in primerno dokumentirano utemeljitev o kandidatu delu, stvaritvi oziroma posebnih uspehih, ki jih je kandidat dosegel, skladno z razpisnimi pogoji.

Pisne predloge za priznanja pošljite najkasneje do 30. decembra 1986 na naslov: Občinski odbor ZZZ NOV Ljubljana-Siška, komisija za kadrovske zadeve ter vloge in pritožbe, Trg prekomorskih brigad 1, Ljubljana.